

Husk din kildekritik

Hvad tænker du? Så tjenestepigernes kjoler sådan ud i 1600-tallet? Havde de forklæder, knapper og tildækkede skuldre? Prøv at se, hvad du kan finde ud af – og send os dit svar på [#Kronborgstories](#)

1628

Vi så det

En kongelig affære

”Hvad er det dog for noget?! Hvor er alle de syltede pærer henne? Og krydderierne?”

Margrethe lader sit blik glide hen over hyl-
derne inde i **fadeburet**¹ og lægger nøglen fra
sig på bænken.

Kirsten Munk^{*} – Kongens hustru – og Rhin-
greven Otto Ludvig af Salm har boet på slottet
i ugevis nu, og forrådet er vigtigt. Hun ved, hun
får ballade, hvis noget mangler. Hvis de dyre-
bare krydderier og den syltede frugt slipper op.

”Jeg er da sikker på, at de stod lige her!” mum-
ler hun hen for sig selv og flytter kurven med
løg og grønkål til side.

Margrethe strækker sin arm ind bag fadene,
skubber et par krukker væk med albuen ... *Dér.*
Dér står de. Den unge **fadeburspige**² drager et
lettelsens suk, da hun får fat i krydderi-hylden
og dens små skåle med mandler, kanel, nel-

Fadebur¹

*Forråds-kammer - et
rum man opbevarede
mad i.*

Fadeburspige²

*Den tjenestepige,
der har ansvar for
varerne i fadeburet.*

Encyklopædi³

*En bog - eller bøger -
hvori alt det, vi ved, er
skrevet ned.*

liker og muskat. Peberet står i skatkammeret
og er heldigvis ikke hendes ansvar. Hun træk-
ker på smilebåndet og sukker let.

Peber. Paradisets dyrebare krydderi, der vok-
ser på træer bevogtet af slanger. Hun har læst
i englænderen Bartholomews **encyklopædi**³,
at krydderiet fik sin flotte sorte farve, fordi de
indfødte kun kunne få fat i det ved at sætte
ild til pebertræet, så slangerne flygtede. Ikke
mærkeligt, at de kalder peber for »det sorte
guld«. Ikke mærkeligt, at det bliver opbevaret
sammen med de andre kongelige skatte.

Margrethe sætter krukken med de syltede
pærer frem ved siden af krydderierne. Alt er,
som det skal være. Alt er klar til middagen.

”Margrethe! Margrethe! Er du her?”

Louise Gyldenstjerne kigger ind i fadebu-
ret med glimtende øjne og ivrigt vinkende
hænder.

”Kom, kom. Det er nu! De har alle taget plads
oppe ved vinduet. Det er herlig skandaløst.
Kom nu med!”

Den unge pige trækker let i Margrethes arm. De er begge døtre af adlen i Danmark. Begge en del af hoffet og det danske **diplomati**¹. Nøje udvalgt til en let vej i livet. På udkig efter den helt rigtige ægtemand og vigtige kontakter. "Ej, er det nu? Gør de det igen? Hvad tænker hun dog på? Alle taler om det! Hvad, hvis Kongen hører om affæren. Tænk, at hun tør!"

Margrethe kigger på sin veninde med store øjne. Alle ved, at Kirsten Munk er forelsket i Rhingreven. Det har været tydeligt, lige siden de begge ankom til Kronborg. Kongens hustru skulle ellers kun lige forbi for at pakke lidt tøj, men nu var der gået hele fire uger. Fire uger med **tant og fjas**², med alt for åbne døre og natlige besøg i dronningens kammer.

"Men det er jo midt på dagen? Er de i hendes sovegemakker på denne tid?"

Margrethe lader sig velvilligt trække ud af fadeburet, vender sig om for at låse døren og følger så med sin spændte veninde op af den store stentrappe.

"Hvad nu, hvis de ser os? Kan de det? Min mor slår mig ihjel, hvis jeg roder mig ud i noget. Majestæterne er jo vores **formynder**³!"

Margrethe kigger nervøst på Louise Gyldenstjerne. Hun har det nemmere. Louise er fra en ældgammel slægt og er tæt forbundet til kongehuset. Hun kan slippe af sted med mere, end hun selv kan.

"Arjj, hold nu op. Lad nu være med at tænke så meget. De ser os ikke. Hun har været så **letsindig**⁴ at sætte et spejl op, der fanger alt, hvad der sker i kammeret. Vi kan se det hele fra vinduerne, men de kan ikke se os!"

Louise klemmer Margrethes arm.

"Kom nu! Det er virkelig spændende. Alle taler om det! Kom nu!"

Margrethe lader sig lede ind i lokalet, hvor der allerede står flere tjenestepiger ved vinduet og kigger. Stemningen er spændt og følelserne modstridende. De ved, at de ikke burde stå der, men de kan ikke lade være. Og Kirsten Munk

Diplomati¹

Repræsentanter
for deres lands
regering.

Tant og fjas²

Sjov og ballade.

Formynder³

Den voksne
der har den
lovmæssige
ret over én -
bestemmer

Letsindig⁴

En, der ikke
tænker sig om.

er jo selv ude om det. Hun gør jo ikke noget for at skjule det.

De to piger er nu nået frem til vinduet, og de rejser sig lidt op på tæerne for at kunne kigge med.

"Dér. Det er det store **alabastspejl**¹, I skal kigge ind i. Det er det, der afslører alle hemmelighederne," siger en ældre, sortklædt pige med hvid **kappe**² over håret.

Hun smiler til de to nyankomne, og Margrethe kan ikke lade være med at tænke på det **paradoksale**³ i situationen. Hun og de andre piger er under majestæternes beskyttelse. Deres forældre har sendt dem til hoffet, for at de skal lære god opførsel. De tilbringer alle deres nætter i »Fruehuset« på østfløjens førstesal. Sikkert låst inde og adskilt fra mændene. Og det er dronningens opgave at sikre deres **jomfruelighed**⁴.

Alabast³

Et smukt marmoreret materiale lavet af gips. Ofte brugt til udsmykning og dekorative skulpturer.

Kappe²

Et lille tørklæde/hovedbeklædning.

Paradoksal³

Modsætningsfyldt.

Jomfruelighed⁴

Uskyldighed - en pige, der endnu ikke har været i seng med nogen. Ikke har haft sex.

Margrethe ryster let på hovedet, da hun pludselig ser en skikkelse i spejlet. Det er Kirsten Munk. Hendes krop i hvid natkjole, hendes røde hår, der falder ud over skuldrene. En mand træder hen til hende. Rhingreven. Hans hænder lægger sig om hendes hvidklædte talje, trækker hende tæt. Deres munde mødes i et langt, sødmefuldt kys, og Margrethe hører pigerne omkring sig sukke.

Hun kigger sig omkring. Louise og de andre står henførte i vinduet, draget af scenen, der udspiller sig foran dem, fuldstændig opslugt af begivenhederne. Selv mærker hun en bitter

Fiktion, baseret på virkelige hændelser fra 1600-tallets Kronborg Slot

*Kirsten Munk og Rhingreven havde en romantisk - og ganske skandaløs tid - på Kronborg Slot, da kongen var travlt optaget af at føre krig i Tyskland (Trediveårskrigen) og kun sjældent var hjemme. Ægteskabet knirkede, og besøger man i dag det værelse som Kirsten Munk boede i (Dronningens Kammer), kan man se en dør, der leder ind til en skjult vindeltrappe i muren og op til et værelse på etagen over. Det var fra dette værelse, at Rhingreven sneg sig ind til Christian IVs hustru. Da kongen lærte alt dette, blev han meget **fortørnet**² - Kirsten Munk forlod hoffet i 1630, og hendes kun 1-årige datter, Dorothea Elisabeth Christiansdatter, blev kaldt for 'den kasse-rede frøken', da kongen mente, at hun ikke var hans men Rhingrevens.*

smag bagerst i munden. En sikker viden om, at det går galt. At det kun er et spørgsmål om tid, før Kongen finder ud af det.

Margrethe vender sig væk fra vinduet, går hen mod døren og ned ad trappen med langsomme skridt. Alt for mange ved, hvad der foregår. Kirsten Munk er **en falden kvinde**¹. Hun ved det. Alle ved det. En kvindes ry og rygte er alt, hvad hun har, og hoffet er lumsk som en slange.

Margrethe sætter sig tungt på en stol uden for fadeburet. Mærker tristheden fylde sig. Kigger lidt på den låste dør og nøglerne i sit skørt.

Jo længere hun opholder sig på slottet, jo mere bliver hun klar over, hvor langt hun egentlig er fra Paradis. Hvor mange farer, der lurar, og hvor mange ting, der lokker.

Majestæterne har måske nok Havens eksotiske og dyrebare krydderier - men slangen er fulgt med, og hun ved, at det blot er et spørgsmål om tid, før den hugger til.

En falden kvinde¹

En kvinde, der har et dårligt ry - bliver anset for at være mindre værd.

Fortørnet²

At være vred over noget - føle sig uretfærdigt behandlet.